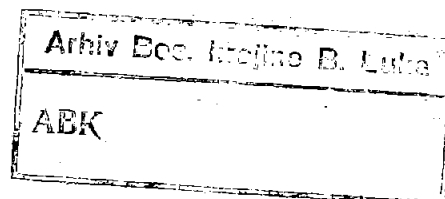

Marko ZGONJANIN :

NASTAD PRONTOVA I STVARANJE PRVIH PARTIZANSKIH
JEDINICA

Dok smo bili u zanosu oko stvaranja prve partizanske grupe i zadovoljni što posao ide dobro, situacija se na čitavoj Kozari naglo izmjenila. Između 20. i 30. jula pojavili su se samoupućeni kuriri i donosili vijesti da je u tihom poćeo i da se sora sve dići na noge. Ustanici s dubičkog sreza, vjerojatno samoinicijativno, napali su žandarijsku stanicu na Knešici i likvidirali je. To je otprilike i center Kozare, te se i pronio glas po Kozari da je u tihom poćeo. Te noći sam se uputio na storno mjesto kod Marinske crkve gdje se velika grupa naroda već sakupila. Neki drugovi su donijeli i puške koje smo sakupili i podijelili. Spr. Jovo Kozar. dogovorili smo se da sugeriramo narodu da se vrati kućama dok mi ne pitamo rukovodstvo šta treba raditi. Neki su pristali, a neki nisu. Odmah sam se uputio ka Lješljanskim znajući da je loša tamo. Prolašći kroz Grabačnicu, naišao sam na grupu ljudi koji su se spremali. Rekli su mi da je komanda negde u Gaju, selo Svodna, iznad kuća Tramošljanskih. Uputio sam se tamo i naišao naću i Miću Lurlana. Mišo sam rekao kakvo je stanje i pitao da li ima nove direktive. Loša mi je odgovorio da ni on ne znati a se dešava. Narod se masovno diže i puca na sve strane. Direktiva nema drugih. Rekao mi je da idem natrag i da požurim s formiranjem diverzantske grupe. Vratio sam se i naišao seljake iz sela Marini, Gornja i Donja Dragotinja i drugih na pruzi oko stanice Dragotinja. Sjegli su telegrafske stupove, vodili pragove i pijesak ispod sine i rušili drugu. Razumije se, prisrušio sam se akciji. Oku-

pili smo ranije stvorenu grupu, ali nismo imali više od četiri puške. U toku dana, uspostavili smo kontrolu nad ljud tvom. Tog dana neprijatelj je pošao vozom iz Prijedora s namjerom da nas rastjera. Dočekali smo ga i vratili nazad. Bilo je i iluzija, neki su govorili: "Gotova je ova država. Zar mi čitav dan siječemo i rušimo a ona nije u stanju da nas napadne, bogami mi ćemo nju za osam dana srušiti". Očito da neprijatelj nije imao jačih snaga da interveniše, a bio je i zbunjen naglim pokretom masa. Tog dana napadnuta je žandarmerijska stanica u Svođnoj od seljaka iz Svođne, Ahmetovaca i Grabašnice. Boša je krenuo na rudnik Lješljane. Napadnut je Dobrijin, Kostajnica i Sosanska Dubica. Ustanici su napadali prema Prijedoru. Drugog dana neprijatelj je bio ponovno odbijen. Poslije nekoliko dana, odbacivši ustanice od pruge u Svođnoj produžio je neprijatelj u Gornju Dragotinju i Prijedor. Ustaše su se vozile u autobusima. Dočekali smo ih pod Milošinovića Glavicom /šuma/ na granici sela Gornja Dragotinja i Brezičani. S one četiri puške raspalili smo po čelnom autobusu. On se zaustavio i počeli su da izlaze. Dok su izlazili, mi smo nekoliko ranili i ubili. Prvi udar i povici ustanika iz šume: "Ural Juriš!", preplašili su ustaše. Okrenuli su autobuse i vratili se. Tu smo zarobili dve ili tri puške. Gubitaka na našoj strani nije bilo. Još jedno ohrabrenje. U toku ovog sukoba niz strmine Vranića velike masa, skoro sve što je bilo na tom frontu, jurnala je sjekirama i koljem prema pruzi. Nije nam bilo jasno ko je narod pokrenuo, jer prethodnih dana nije bilo tako. Neki su i ranije jurišali i približavali se neprijatelju a neki su izdaleka vikali: "Ural juriš!" ali se nisu micali s mjesta, a sad je sve krenulo i to bez zaustavljanja. Dobio se utisak da će uletjeti među naoružane ustaše.

Pošto je neprijatelj odstupio i borbe prestale, izašli smo na Vranić i naišli na svadju ustanika. Među njima je stajao čovjek sa šubarom na glavi i držao konja. Neki su u svadji govorili: "Radi tebe mi mogosmo pogubiti glave, ko je tebi dozvolio da nosiš šubaru? Samo Mladen nosi šubaru." U toku borbe navedeni čovjek krenuo je sa Gornjeg Vranić i išao prema nama. Pošto je Gornji Vranić nadvišivao Donji Vranić, gdje smo mi bili i gdje se vodila borba, dolazak kurira se izdaleka vidjeo. Neko je rekao da to Mladen obilazi naš front, pošto je on nosio šubaru, a kad se kretao, bio je na konju. Glas se brzo prošio duž linije fronta. Sada je čitava masa krenula u juriš na neprijatelja. Niko nije želio da ga Mladen vidi za vrijeme borbe iza žbunja daleko od borbe. Sve je krenulo naprijed. Vjerujem da je neprijatelj odstupio ne zbog svojih gubitaka već više zaplašen ovolikom masom. Eto zato su galamili na kurira i zaprijetili mu da više ne ide u šubari, jer to je Mladenova odjeća i drugi nemaju pravo da je nose. Govorili bi: "Mora se komandant razlikovati od boraca." Tog dana smo i mi pretrpjeli kritiku. Takozvana rukovodeća grupa koja je donekle upravljala borbenom masom, dobila je prvu lekciju. Meni su rekli: "Izgleda da se ovdje Mladen ne sluša. Na Maslin Bairu kod Mladena se vije crljeni barjak, a kod nas ništa. Šta je to?" Rečeno im je da naprave barjak pa ćemo i mi staviti barjak na naš front. Grupa je odmah otišla po kućama i sakupila srpskih zastava /tada je skoro svaka kuća imala barjak/. Sve su nosili kod ženidbe i udaje, takav je običaj. Barjacima su skinuli crvene dijelove i sačinili veliki crveni barjak. Usjekli su zatim špaj i pričvrstili na njega crveno platno. To su pobili na najveći brijeg Donjeg Vranića, na vis Samar. Poslije su uhvatili kolo oko barja-

ka. Neki su govorili: "Ipak se bojim da Mladen ne vidi naš barjak. Trebalo bi mu javiti da smo ga postavili. " Sutrašnji, 2. ili 3. avgusta neprijatelj je došao s većim snagama /vozom/, iskrcao se iza okuke /Reljić kamen/ i napao nas u Gornjoj Dragotinji. Mi smo držali Vranić i Milašinovića "lavicu /Doveće brdo/. Napadnuti smo, s boka, jakim snagama. Naše snage su bile preslabe da bi mogle neprijatelja zadržati. Poslije kraće borbe, morali smo odstupiti od pruge. Povukli smo se ka Luplji /granici Gornje Dragotinje i Marina/ i tu stvorili front. Toga dana smo imali dva mrtva: Milovana Turudiju i Mihaila Marina. Oba su iz sela Gornja Dragotinja. Ranjeni su Ostoja Kesar i Nikola Marin, oba iz sela Marina. Još je bilo nekoliko lakše ranjenih. Ranjene smo izneli, a mrtve nismo mogli iznijeti istog dana.

Toga dana je opet nastala svadja. htjeli su da linčuju nekoliko ustanika /njih petoricu/. Kad smo se umijećali u svadju, ustanovilo se sljedeće: kritikovani su u od tupanju ostavili u blizini neprijatelja našu "artiljeriju", bili su to možarevi /prangije/. To je sprava iz koje se kod crkve objavljuje zbor. Ustanici su donijeli od crkava /nekoliko komada/ i kad bi neprijatelj napadao, pucali su iz tih prangija, pa su imitirali topove. U toj svadji govorili su: "Neprijatelj je doznao da mi nemamo topove, teško nama". Radi ovog neki ustanici su bili zabrinuti. Narod iz Gornje Dragotinje se povukao iza linije fronta. Selo Gornja Dragotinja ostalo je potpuno pusto. Neprijatelj u ovom nastupanju nije tražio samo ustanike, on je ubijao i one koje je našao kod kuće. Tako je za vreme borbe 2. avgusta ubio u Donjoj Dragotinji Djuru Kantara, njegovog sina, ženu i kćer, Jovu Vukelju i dio nje ove familije kod kuće i još neke. Naš neuspjeh toga dana počeo je da unosi pesimizam.

Počelo se govoriti da nemamo snage da se borimo, oružja je malo, te nas je na liniji fronta ostalo manje nego što nas je bilo u početku. Neprijatelj nije imao snage da ide za nama. Želio je, izgleda, da obezbjedi saobraćajnice i pojača garnizone u varošicama. Očito još nije znao sa čim ustanici raspolažu, jer je napadnut sa više strana.

Još se držao front ispred Dubice, Kostajnice, Dobrljina i Prijedora. Ustanak je ličio na seljačku bunu. Dosta je sličan onome iz 1875. i počeo je na istom mjestu. Poslije prvih neuspjeha počeo je da splašnja. Prvih dana je na liniji fronta bilo mnogo naroda /isključivo muškarci/, iz sela Marini, Gornje i Donje Dragotinje, Brežičani a bilo je nešto i s lijeve strane Sane iz sela Cikota. Nije se mogla uspostaviti organizacija upravljanja, iako su činjeni napori i postizavani izvesni uspjesi. Jezgro su činile ranije pripremljene grupe kojima je i dato raspoloživo oružje. Grupe su sačinjavali Sava Kesar, Petar Matin, Ostoja Kesar, Dušan Arneta-Fako, Jovo Brdar, Ravo Marin, Ostoja Kesar, Mikan Marjanović, Marko Zgonjanin i iz vjestan broj odvažnih ljudi. Ostali su raspoređeni po visovima lijevo i desno od raskrsnica, u šumarcima. Kada se vodi borba da se kraću napred, viču: Ura i vrebaju neprijateljske vojnike i otimaju im oružje. Među njima su pojedinci obezbjeđivali da se tako radi. Ali je ipak prevladavala stihija. Neprekidno su sa fronta odlazili samovoljno kući, po izgovorom da idu po hranu, odjeću, te da vide kako im je kod kuće. Jedni bi se vraćali, a drugi bi odlazili sa fronta. Tekla je rijeka ljudi ka frontu i od fronta, ali bi svi, kad bi čuli borbu, pojurili ka mestu borbe, želeći da uzmu učešća i doprinesu odbacivanju neprijatelja.

Povukli smo se sa prvobitne linije fronta /Vranića/ i obra-

zivali novi front na liniji - Gornji Vranić, Pjeskulj-Luplja-Zgenjansko brdo. Počeli smo stvarati stalnu vojsku. Sa novom položaju ostalo nas je malo. Ostala je grupa koja je od početka činila jezgro borbe. Organizovali smo kuhinju. Hranu smo dobivali redovno. Nije bilo samovoljnog napuštanja položaja. Straže smo držali danju i noću na raskrsnicama, očekujući pokret neprijatelja. Sa nove linije fronta spuštali smo se noću prema neprijatelju i postavljali zasjede na Vraniću, prema željezničkoj stanici Gornja Dragotinja. Jednog dana sukobili smo se sa neprijateljskom patrolom, ali nam je uskla. Drugog dana došlo je do borbe između naše neprijateljske izvidnice i nas. Bila je magla, te nijesmo jedni druge vidjeli. Neprijatelj se povukao. Kod nas nije bilo gubitaka. Poslije ovih sukoba neprijatelj nije više kretao iz uporišta. Zasjede smo postavljali svaki put na drugom mjestu. Bočivali smo u šumi. Ponekad nam se dešavalo da ujutru konstatujemo kako nam neke nedostaje. Tih dana susreo sam na Milanovića brdu /G. Dragotinja/, Trivuna Mandića, rodom iz Marina. Ranije je otišao u Slavoniju, ali su ga sa kućišta u Slavoniji ustaše protjerale. On je uspio da se vrati u svoj rodni kraj. Čovjek između 70-80 godina, visok, krupan, koščat, bijele glave, rekao je da je pošao da vidi ustaše, tako su Kozarčani zvali one koji su se pod vodstvom Petra Pecijske borili protiv Turaka 1875. godine na Kozari pa je i on nas tako zvao: "Borite se, djeco moja, ovdje se borio i naš Pecijski. Da sam malo mlađji, išao bih sa vama." Pošto mu je rečeno da se ne može ići na položaj, vratio se nazad. Ovo sam rekao drugovima. Nekoliko dana nije bilo nestajanja. Vjerujem da su riječi ovog starog čovjeka tome doprinijele.

Dan-dva poslije našeg sredjivanja na novoj liniji fronta,

došli su nam Mladen i Osman. Mladena sam poznavao od ranije, ali sam i Osmana odmah prepoznao. Nijesam mu znao ime i prezime. Odmah sam se sjetio da je to drug za koga sam pitao u Banjoj Luci. Naime, 40. god. koliko se sjećam, bio je avgust, održana je konferencija SKOJ-a za Bosansku Krajinu. Iz Bosanskog Novog bili smo: Zega Uničević, Majro Kapetanović, Zajko Dizdarević i Zarko Zgonjanin. Na toj konferenciji Osman se isticao i meni je narocito pao u oči. Upitao sam Zagu ko je taj drug, a ona mi je odgovorila da ne zna. Dhvatio sam da moje pitanje nije na liniji i nijesam se više raspitivao. Ovog puta sam ga odmah prepoznao i bilo mi je drago. Osjećao sam u njemu visoko obrazovanog komunistu. Kod nas su ostali kratko. Otišli su dalje da obilaze ostale ustanike. Oni su održali sa nama sastanak, upoznali se sa situacijom kod nas i postavili komandni kadar. Komandir naše grupe postao je Sava Kesar, komesar Zarko Zgonjanin. Odredjeni su odbornici za sela Gornju Dragotinju i Marine. Izabran je i Narodni sud u koji su ušli ugledni seljaci. Sjećam se da su u Sudu bili i sine Brdar i Pero Krneta. Ovo je prva vlast na području.

Noslje nekoliko dana, dobili smo naredjenje od Mladena i Osmana da napustimo položaj i da se javimo u Komandu na Maslin-Bairu u selu Palančištu. Naša grupa je ostala malobrojna kad smo napuštali front. Bilo nas je deset, sa šest ili sedam pušaka. Znam da su ostali: Kesar Sava, Zarko Zgonjanin, Petar Marin, Mikan Marjanović, Pavle Marin i Petar Kesar. Ostali su odlazili, a neki se ponovno vraćali. U Palančištu smo raspoređeni na položaj prema Bašincu. Tu smo čuli za leteće grupe koje nijesu imale stalnog položaja. I mi smo postali takva grupa. Koliko mi je poznato, naša grupa je prva postala pokretna, ne

držeći se svog sela i užeg područja. U Palančištu, dok smo u zasjedi dočekivali neprijatelja, pridružio nam se Ivica Marušić-Ratko. On je u to vrijeme lutao. Bio je kažnjen i smijenjen sa dužnosti rukovodioca djela ustanika na Palančištu. Tad smo čuli da je okrivljen za neuspjeh napada na Jegerski most. Nije htio da ode od nas, zvao nas je Marinjani, jer je većina iz sela Marina. Od nas se nije razdvajao, a postao je kasnije prvi komesar naše grupe. Postao je i komandir čete na Karanu i komandant 1. bataljona.

Upoznao sam dosta drugova. Povremeno smo držali zajedničke sastanke sa ostalim grupama, dogovarali se o zasjedama i saradnji. Bilo je govora i o međusobnim odnosima. Kod nekih drugova iz sela postojalo je nepovjerenje prema drugovima iz grada. Dječak se sastanka na kome je Rade Kondić kritikovao Ranka Šipku navodeći da je, bez dogovora sa drugim, uzeo košulju iz paketića koji je iz grada upućen partizanima, naglašavajući pritom da građani nisu za ravnopravnost. Prvi put sam tada vidio i Ranka i Radu. Branio sam Ranku, ističući da je nama lakše, jer smo iz ovog kraja i imamo tu svoje kuće pa možemo lakše doći do odjeće, a drugovi iz grada su u težem položaju. Rade se na mene zbog toga ljutio, ali smo se na kraju sporazumjeli i od tada je počelo prijateljstvo među nama. Kad bih kasnije u šali pomenuo to Radi, on bi po crvenio i rekao da mu to ne pominjam, te da on tada nije ništa znao.

U borbama tih dana - moglo je to biti oko desetog avgusta - poginuo je jedan od najistaknutijih boraca toga kraja, Vaskrsije Marić. Pošto je bio omiljen i poznat, Bladen i Osman su išli da izraze saučešće njegovim roditeljima. I ja sam se nalazio u njihovoj pratnji. Kad smo došli, vidjeli smo malu seosku

kuću. Ne znam da li je ta kućica u Palančištu njihova ili su tu izbjegli. Pred kućom su nas sačekali otac i majka. Stajali su jedno pored drugog pognute glave. Majka je plakala, a otac šutio i gledao bolno preda se. Koliko smo im prišli, a Mladen i Osman su im izrazili saučešće poslije čega smo svi sjeli. Majka je i dalje plakala. Mladen je započeo razgovor rekavši da i on i svi boreci osjećaju bol zbog gubitka takvog borca i drugog kakav je bio Vaskrsije. "On nikad neće biti zaboravljen", nastavio je Mladen, "generacije će se učiti na njegovom primjeru. Zahvalni smo vam što ste rodili i odgojili takvog sina kao što je bio Vaskrsije", završio je Mladen. Dok je Mladen govorio, majka je prestala da plače i sva se usmjerila da čuje i razumije što to Mladen govori. Pošto je Mladen završio ustala je i rekla: "Dragi Mladene, sad mi je lakše kad ti tako govoriš o mom djetetu". Nastali smo se. Mladen i Osman su obećali da će navratiti kad god budu mogli.

Uoči odlaska na partijsku konferenciju u Knežici iskupljali smo se na Maslin Bairu /kod kuća Mailića/. Tog popodneva patrola je na cesti Prijedor-Kozarac zarobila čovjeka sa fesom na glavi i dotjerala ga komandi. Oko komande se nalazila grupa izbjeglica. Oni su nosili zavešljaje sa sitnim stvarima što su ih na brzinu mogli da uzmu: kolijevke sa djecom, torbe sa žitom i brašnom i po koju ponjavu. Sve je izgledalo bijedno i tužno. Da bi bilo još gore ustašama je okupator stavljao fesove na glavu kad bi palili sela, bez obzira kojoj su vjeri pripadali. Ovo je činio s namjerom da po svaku cijenu zavadi Srbe i Muslimane, kako bi lakše ugušio ustanak. Razjarena masa je pojurila prema patroli koja je dovođila čovjeka u fesu, da ga odmah ubije. Nas nekoliko priskočili smo u pomoć patroli pozivajući ljude da se smire i ništa ne čine dok se ne utvrdi ko je taj

čovjek. Nastojali smo ih ubijediti da pričekaju, jer se može desiti da je čovjek nedužan. Oni nisu htjeli to da čuju, već su počeli čak i nas da guraju. Nastalo je potiskivanje prema sredini prostora u kojem smo okruženi i malo je nedostajalo da nas ne pregaze. Mladen i Osman nijesu još stigli. Međutim neko je iz gomile poviknuo: "Čekaćemo dok se Mladen vrati, pa neka mu on sudi!" Prijedlog je pao u pravi čas. Svi su ga prihvatili. Litavu noć smo čuvali za obojenu. Mladen i Osman su došli tek sutradan. Mladen se raspitao za zarobljenika. Mi mu nismo znali reći kako se zvao, jer smo zaboravili da upitamo brineći se da ostane živ. Zatim smo doveli uhapšenog i Mladen je prepoznao oca djece koju je nekad liječio. Čovjeka je poznavao. Bio je to siromašni ali pošten seljak. Oni su se rukovali i tek se tada na licu nesrećnika pojavio smješak. Prvi put od onog dana kad su ga doveli u komandu, on se nasmijsao i vedro pogledao u ljude oko sebe i Mladena. Mladen i Osman su se zatim povukli u štab i donijeli odluku. Uskoro je javljeno da će Mladen govoriti i da treba da bude što više naroda a naročito onih kojima su kuće popaljene, a koji su se nalazili u blizini komande kao izbjeglice. I narod se iskupio. Svaka se vijest u ono vrijeme očekivala s nestrpljenjem, a vijest da će Mladen govoriti bila je velika. Ljudi su se sakupljali zabrinuta i ozbiljna lica, raspitujući se kad će govor započeti. Sa uzbuđenjem, ljubavlju i radoznalošću očekivali su pojavu svog komandanta. Pred kuću je iznesen najobičniji drveni sto. Bio je napravljen od običnih dasaka. Nekolicina je ravnala mjesto na koje će se sto postaviti. Rečeno je da će sa stola govoriti Mladen. Više nije bila potrebna ni jedna riječ. Narod je okružio to mjesto. Stolu su prišli Mladen i Osman, a uz njih je išao i domaćin kuće. Mladen se zatim obratio domaćinu riječima

da mu da polovnjak /varićak/ i torbu. Pošto je to dobio, uputio se ambaru gdje stoji žito. Shvativši šta njegov komandant želi, potrčao je domaćin da otvori ambar i propusti Mladena. Zatim se vratio i zagledao se u daljinu. Mladen je zahvatio varićokom pšenicu u ambaru i sasuo je u torbu, te se s torbom vratio stolu. Stavivši torbu na sto, popeo se na njega. Govor je započeo ozbiljna lica, koje je odavalo ljutnju. Glas mu je bio snažan, odlučan i beskompromisan. Rekao je, koliko se sjećam sljedeće: "Braćo i sestre! Obavješten sam da je neko od vas zahtijevao da se ovaj čovjek ubije samo zato što nosi fes na glavi. Uz to je pokazao rukom na njega u neposrednoj blizini. Podigavši još jače glas, nastavio je: "Da ste to uradili, učinili biste veliku uslugu okupatoru i palikućama, a našem pokretu veliku nesreću i sramnu ljagu. Naša borba je borba svih poštenih Srba, Muslimana i Hrvata. Mi se borimo za slobodu, sreću i bolju sutrašnjicu čitavog naroda. Svin poštenim je mjesto među nama, a pošto je ovaj čovjek pošten, on je sa nama. Od našeg pokreta ne smije da strada pošten čovjek. Ovu pšenicu sam mu dao da nosi kući, samelje i nahrani gladnu djecu."

Okrenuo se njemu i rekao da ga svičuju: "Kaži, druže, braćo Muslimanima u Kozarcu da ja ne tražim od njih da idu u partizane. Doći će vrijeme kad će oni sami doći. Reci im da zahtijevam od njih da ne daju ustašama da pale srpske kuće iz njihovih sela a Srbi neće paliti njihove. Mi ćemo opstati i pobijediti samo ako budemo živjeli u slozi. Naša nesloga pomaže okupatoru koji želi čitav narod uništiti". Prije nego što je završio viknuo je: "Javite svima u selu da sam naredio da niko ne smije ovom čovjeku stati na put!" Poslije toga se spustio sa stola i otišao u štab. Maza je ostala okupljena. Gledala je u mjesto odakle je govorio. Razmišljala je šta im je to on rekao i oče-

kivala da im još nešto kaže i da čuju njegov glas. Onda su se mogli čuti komentari: "Što to Mladen govori, on brani one koji palo naše kuće?" Čuli su se zatim drugi glasovi: "Čuti, Mladen zna šta govori!" Pitali smo kasnije domaćina zašto nije išao sa Mladenom u ambar, a on nam je odgovorio da bi na taj način pokazao kako nema povjerenja u Mladena i kako sumnja u njega. Ovo sam vidjeo još i u Bokaninu kod Blječanica. Domaćin Stevo Bokan se obratio Mladenu riječima: "Mladene, u mom imanju ti je sve otvoreno, svaka odaja." Svugdje po Kozari su ga tako primali i poštovali. Ovaj slučaj sam naveo da bi bilo jasnije kako je Partija na Kozari pridavala ogromnu pažnju tumačenju i razjašnjavanju politike našeg pokreta. Ukazujući da to nije nikakva grupa osvetaika već veliki pokret porobljenih masa za slobodu, za bratstvo i jedinstvo naroda, za ravnopravnost i bolju sutrašnjicu. Partija je znala da ocijenjena autoritet Mladenov i zato mu je davala takva zaduženja. Znalo se da stav Partije izrečen Mladenovim riječima uvijek nailazi na plodno tlo širokih masa koje ga prihvaćaju i smatraju svojim.

Bio sam prisutan kad su sa Dubičkog sreza seljaci doveli na Maslin Bazar tri ata /jahača konja/ Mladenu. "Mladene, doveli smo ti konja sa našeg sreza. Dosta si jahao konja sa Prijedorškog sreza, sada je red da uzmeš našeg konja!" Pokazujući Mladenu konje, rekli su: "Ovaj je ljepše dlake, ali je nemirniji. Drugi je doduše ružniji, ali je najbrži itd. Ostavićemo ti sva tri, pa ti vidi koji je najbolji. Paži se, treći je vrtljiv kad ugleda druge konje itd.". Veliko je to bilo priznanje čovjeku koji je u teškim danima ostao sa njima. Mase se okreću prema onome u koga vjeruju. Povjerenje je velike stvar, a pogotovu u historijskim prekretnicama. Ono se lako ne stiče. Mladen je narodu bio neobično drag. Kad im je prijetilo uništenje,

njihov Mladen je bio sa njima i nije ih napustio. Govorili su: "Eto, Mladen je uvijek na našoj strani. I sad je ostao s nama. Ostao je da se s nama bori, živi i umre. To je pravi čovjek, do kraja vjeran svom kraju i svom narodu. On nije pobjegao u Beograd, kao drugi, da spase sebe, a s nama šta bude". Tako su pričali mnogi ljudi na Kozari.

